

IZVJEŠTAJ O RADU INSPEKCIJSKIH SLUŽBI UPRAVE ZA BEZBJEDNOST HRANE, VETERINU I FITOSANITARNE POSLOVE ZA AVGUST 2019. GODINE

INSPEKCIJA ZA HRANU

Unutrašnja kontrola

U izvještajnom periodu u skladu sa Planom kontrole u turističkoj sezoni i Godišnjim planom kontrole objekata u kojima se obavlja djelatnost poslovanja hranom sproveden je pojačani inspeksijski nadzor naročito na području primorja i sjevera Crne Gore. Predmet kontrole određivan je prema procjeni rizika u odnosu na vrstu i obim djelatnost koja se obavlja u određenim objektima.

Kontrolisano je da li subjekti u poslovanju hranom tokom poslovanja hranom primjenjuju i sprovode propisane postupke zasnovane na dobroj higijenskoj praksi i HACCP principima. Vršena je i provjera ispunjenosti ostalih propisanih zahtjeva higijene i bezbjednosti hrane u svim objektima u kojima se vrši obrada, priprema i usluživanje hrane (hoteli, restorani, konobe, pekare, odmarališta, etno sela, objekti brze hrane). Pojačani nadzor sproveden je i u maloprodajnim i veleprodajnim objektima (skladišta hrane, hipermarketi, prodavnice) uključujući i nadzor nad prodajom hrane na drugim mjestima kao što su. privremeni pokretni objekti - tezge, automati, pijace i sl. Vršena je i kontrola objekata za proizvodnju hrane, uključujući i kontrolu načina transporta hrane.

Inspektori za hranu kontrolisali su da li subjekti u poslovanju hranom izvršavaju obaveze utvrđene zakonom o bezbjednosti hrane i da li tokom prodaje, čuvanja, prerade, proizvodnje i distribucije hrane sprovode sve propisane postupke kojim se obezbjeđuje da na tržište odnosno do krajnjeg potrošača dođe bezbjedan proizvod.

Kontrolisano je i porijeklo/sledljivost hrane, rokovi upotrebe i opšta senzorna svojstva hrane zatečene u prometu, zahtjevi za označavanje/informisanje potrošača o hrani i dr.

U izvještajnom periodu, vršena je kontrola prometa meda, pčelinjih proizvoda i prerađenih proizvoda proizvedenih na poljoprivrednim gazdinstvima od sopstvenih primarnih proizvoda na velikom broju tezgi postavljenih pored saobraćajnica na frekventnim putnim pravcima ka turističkim mjestima na jugu i sjeveru Crne Gore.

U odnosu na prošlu godinu primjetno je znatno bolje stanje tj. zatečene su manje količine hrane bez oznaka odnosno bez dokaza o porijeklu a unaprijeđena su i sama prodajna mjesta na način da je hrana zaštićena od kontaminacije. Zatečene su sporadično manje količine neoznačenog meda, likera ili voćnih rakija koje su odmah isključivane iz prometa i uništavane na propisani način. Cilj kontinuiranog sprovođenja nadzora nad prometom ove vrste hrane je prvenstveno zaštita potrošača od prevara ali i unaprijeđenja stanja u ovoj oblasti i stvaranje uslova za bolju prepoznatljivost i dostupnost domaćih, crnogorskih proizvoda (meda, džemova, likera, čajeva i dr.)

U izvještajnom periodu je vršeno kontinuirano uzimanje uzoraka hrane stavljene na tržište po Programima monitoringa bezbjednosti hrane i to: mikrobioloških kriterijuma u hrani, kontaminenata u hrani, bezbjednosti školjki, prisutnosti farmakoloških rezidua u mesu, mlijeku, jajima, prisutnosti pesticida i nitrata u voću i povrću, kvaliteta hrane za posebne prehrambene potrebe i dr.

U unutrašnjoj kontroli u izvještajnom periodu izvršena je kontrola u 784 objekta u kojima se obavlja poslovanje hranom. U kontrolisanim objektima utvrđene su nepravilnosti koje su se najčešće odnosile na neodržavanje higijene uređaja, prostorija, opreme, nehigijensko rukovanje hranom tokom obrade i čuvanja hrane, zatečenu hranu u prometu isteklog roka

upotrebe ili neposjedovanje rješenja o upisu objekta u Registar registrovanih objekata za hranu.

Zbog utvrđenih nepravilnosti u unutrašnjoj kontroli, inspektori su preduzeli 316 upravnih mjera i to:

- 49 rješenja o otklanjanju infrastrukturnih neusaglašenosti u određenom roku;
- 1 rješenje o zabrani rada licima (lična higijena i dokazi o zdravlju);
- 9 rješenja o stavljanju van prometa i uništavanju nebezbedne hrane;
- 143 ukaza o otklanjanju nedostataka manjeg rizika za čije otklanjanje je potrebno kratko vrijeme;
- 114 prekršajna naloga (39.930 eura);

U izvještajnom periodu izvršeno je 59 kontrola izvršenja mjera naloženih u prethodnom periodu.

Kontrola pri uvozu hrane i materijala i predmeta koji dolaze u kontakt sa hranom

U avgustu mjesecu 2019. godine, po zahtjevu subjekata u poslovanju hranom, izvršen je pregled 2099 pošiljki hrane neživotinjskog porijekla iz uvoza i 422 pošiljke predmeta i materijala koji dolaze u kontakt sa hranom.

Pregledom je utvrđivana validnost i ispravnost prateće propisane dokumentacije (dokumentacijski pregled), izvršen je pregled sadržaja pošiljki, oznaka, pakovanja, količina, uključujući i provjeru temperaturnih lista tokom prevoza hrane (identifikacioni pregled), zatim fizički pregled tj. provjera hrane organoleptičkim pregledom i uzimanjem uzoraka za laboratorijsko ispitivanje radi provjere ispunjenost propisanih zahtjeva bezbjednosti i kvaliteta.

Od ukupnog broja pregledanih pošiljki hrane iz uvoza, za laboratorijska ispitivanja propisanih zahtjeva bezbjednosti (mikrobiologija, kontaminanti, rezidue pesticida, radioaktivnost), uzeto je 369 uzoraka hrane, a od pošiljki predmeta i materijala koji dolaze u kontakt sa hranom uzeto je 35 uzoraka.

Laboratorijski je ispitano 17,57 % pošiljki hrane koja podliježe nadzoru inspekcije za hranu i 8,29 % pošiljki predmeta i materijala koji dolaze u kontakt sa hranom.

Nakon izvršenih pregleda i utvrđivanja usaglašenosti proizvoda sa propisanim zahtjevima inspektori za hranu su donijeli 2097 rješenja o odobravanju uvoza i stavljanju u promet bezbjednih pošiljki hrane i 422 rješenja o stavljanju u promet pošiljki predmeta i materijala koji dolaze u kontakt s hranom.

Nebezbedne/odbijene pošiljke hrane neživotinjskog porijekla koja podliježe pregledu inspekcije za hranu

Tokom avgusta mjeseca od ukupnog broja pregledanih pošiljki iz uvoza, hrane neživotinjskog porijekla u nadležnosti inspekcije za hranu, zbog utvrđenih neusaglašenosti sa propisanim zahtjevima bezbjednosti, zabranjen je uvoz i stavljanje u slobodan promet 3 pošiljke hrane neživotinjskog porijekla u ukupnoj količini od 4.367,64 kg zbog neusaglašenosti sa propisanim zahtjevima bezbjednosti (1 pošiljka konzervisanog povrća - 3.633,24 kg i 2 pošiljke feferona – 648 kg i 86, 4 kg) zbog utvrđivanja prisutnosti nedozvoljenih aditiva.

Postupanje po inicijativama

U avgustu Inspekciji za hranu je podnijeto 35 inicijativa/prijava (odgovoran.me, pisane i telefonske prijave) koje su se odnosile na proizvode isteklog roka upotrebe, izmijenjenu boju i miris određene hrane. Po svakoj zaprimljenoj inicijativi izvršen je pregled, a o preduzetim

mjerama i radnjama obaviješteni su podnosioci inicijativa koji su ostavili svoje podatke (mejl, adresu, telefon).

VETERINARSKA INSPEKCIJA

Unutrašnja kontrola

Veterinarski inspektori su u avgustu mjesecu vršili inspekcijski nadzor nad sprovođenjem mjera iz Programa obaveznih mjera zdravstvene zaštite životinja, radom veterinarskih ambulanti, kontrolu identifikacije i registracije životinja, kontrolu ispunjenosti karantinskih uslova za smjestaj životinja, kontrolu zaštite dobrobiti životinja u objektima za držanje i uzgoj životinja, kontrolu rada objekata za promet hranom za životinje (petšop) i prometom životinja kao i nadzor i kontrolu u spoljnotrgovinskom prometu roba koje podliježu kontroli veterinarske inspekcije. Takodje, u okviru Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja učestvovali su u sprovođenju Mjere 1 IPARD programa.

Cilj kontrola je bio provjeriti stepen ispunjenosti propisanih zahtjeva u oblastima nadzora kao i u odnosu na utvrđene nepravilnosti preduzeti srazmjerne upravne mjere i radnje.

U izvještajnom periodu izvršeno je ukupno 1775 pregleda.

U unutrašnjoj kontroli izvršeno je 437 pregleda. Kontrole su sprovedene u oblasti: zaštite dobrobiti životinja (10), kontrola identifikacije i registracije životinja na gazdinstvima (goveda, ovce, koze i svinje) (119); kontrola rada veterinarskih ambulanti i kontrola upotrebe veterinarskih lijekova (63), kontrola o ispunjenosti uslova za smještaj životinja u karantinu (8), kontrola prometa životinja na stočnoj pijaci (9), kontrola izlozbe pasa (1); 207 kontrola sprovođenja mjera po Programu obaveznih mjera zdravstvene zaštite životinja – vakcinacija protiv bolesti plavog jezika, kvrgave kože goveda i vakcinacija svinja protiv klasične kuge svinja, kao i kontrola I&R životinja i prijava kretanja, kontrola u oblasti zdravlja životinja koje obuhvataju mjere po monitoringu određenih zaraznih bolesti životinja i zoonoza kao i postupanja po prijavi sumnje odnosno potvrđenih slučajeva bolesti – mjere za spriječavanje širenja i iskorijenjivanja zaraznih bolesti životinja i zoonoza, sa preduzimanjem propisanih mjera i donijeto je 4 rješenja sa mjerama za suzbijanje i iskorijenjivanje zaraznih bolesti životinja, izvršeno 3 kontrolnih pregleda radi provjere ispunjenosti naloženih mjera; donijeto je 12 rješenja o opservaciji pasa i mačaka na opasnu zaraznu bolest bjesnilo po prijavi epidemiološke službe nadležnih zdravstvenih ustanova o ujedu pasa i mačaka, izvršeno i 8 kontrola po inicijativama i prijavama građana, NVO i drugih.

Nakon sprovedenih pregleda, inspektori su preduzeli upravne mjere i radnje:

- izdato 12 rješenja o opservaciji pasa i mačaka radi isključivanja sumnje na bjesnilo;
- 4 rješenja sa mjerama za suzbijanje i iskorijenjivanje zaraznih bolesti životinja i zoonoza;
- 10 ukaza o otklanjanju nepravilnosti kod subjekata nadzora;
- 2 rješenja o otklanjanju nepravilnosti.

Tokom avgusta, veterinarski inspektori su vršili, u skladu sa radnim nalogom, kontrolu proizvodnje i prometa hrane u unutrašnjem prometu u registrovanim i odobrenim objektima, uzimanje uzoraka po Programu monitoringa rezidua, mikrobioloških kriterijuma, monitoringa listerije, monitoringa kontaminenata, monitoring nepoželjnih supstanci u hrani za životinje, monitoring pesticida i kontrole tokom ljetnje turističke sezone u primorskim i sjevernim opštinama.

Spoljnotrgovinski promet (uvoz, tranzit, izvoz živih životinja i proizvoda životinjskog porijekla)

Granična veterinarska inspekcija je u avgustu 2019. godine vršila pregled živih životinja i proizvoda životinjskog porijekla pri uvozu u Crnu Goru na sledećim graničnim inspekcijskim mjestima: Luka Bar, Aerodrom Podgorica, Božaj, Debeli Brijeg, Ilino Brdo, Dobrakovo i željeznička stanica Bijelo Polje, Kula, na graničnom prelazu Dračenovac, 2 puta nedeljno, za uvoz životinja i proizvoda životinjskog porijekla i Ranče, takođe 2 puta nedeljno, za uvoz hrane za životinje koja podliježe veterinarskoj kontroli.

U izvještajnom periodu izvršen je pregled 1338 pošiljki koje podliježu veterinarskom pregledu namjenjenih uvozu, tranzitu ili izvozu.

Pri uvozu, izvršen je pregled 1063 pošiljki živih životinja, hrane životinjskog porijekla i hrane za životinje životinjskog porijekla.

Pošiljke živih životinja namjenjenih daljem uzgoju su upućene u karantin, radi ispitivanja zdravstvenog stanja, prije puštanja u slobodan promet.

Izdato je 1060 rješenja o stavljanju u slobodan promet pošiljki životinjskog porijekla i hrane za životinje.

Pregled svake, pojedinačne pošiljke, obuhvatao je sledeće:

- **pregled dokumentacije**, tj. komercijalnih dokumenata, po potrebi i drugih dokumenata koji prate pošiljku;
- **identifikacioni pregled**, tj. provjeru da sertifikati ili drugi dokumenti koji prate pošiljku odgovaraju oznakama i sadržaju pošiljke; i
- **fizički pregled**, tj. provjera same hrane, uključujući provjeru prevoznog sredstva, pakovanja, označavanja i temperature, uzimanje uzoraka za laboratorijsko ispitivanje i ostale potrebne provjere kako bi se potvrdila ispunjenost zahtjeva utvrđenih propisima o bezbjednosti hrane.

Od ukupnog broja pregledanih pošiljki hrane životinjskog porijekla i hrane za životinje iz uvoza, za laboratorijska ispitivanja propisanih zahtjeva bezbjednosti (mikrobiologija, kontaminanti, rezidue pesticida, radioaktivnost) i kvaliteta, uzeto je 180 uzorka. Laboratorijski je ispitano 15,65% pošiljki iz uvoza.

Takođe je vršena i provjera zdravstvenog statusa uvezenih životinja tokom trajanja karantina na određene bolesti koje se tom vrstom životinja mogu unijeti u Crnu Goru, a u skladu sa propisima.

Nebezbedne/odbijene pošiljke hrane životinjskog porijekla i hrane za životinje iz uvoza koja podliježe pregledu veterinarske inspekcije

Tri pošiljke hrane životinjskog porijekla (proizvodi od mesa) u ukupnoj količini od 34.776,90 kg su vraćene ino isporučiocu, u skladu sa Naredbom o zabrani uvoza i tranzita pošiljki živih domaćih i divljih svinja, mesa i proizvoda od svinja radi sprečavanja unošenja opasne zarazne bolesti afričke kuge svinja ("Sl. list CG", broj 70/18), zbog pojave afričke kuge svinja u zemlji izvoznici.

Kontrola provoza (tranzit) živih životinja i proizvoda životinjskog porijekla

Za pošiljke u tranzitu preko teritorije Crne Gore, na ulaznim graničnim inspekcijskim mjestima izvršen je dokumentacijski pregled za ukupno 179 pošiljku živih životinja i proizvoda

životinjskog porijekla, za koje su izdata rješenja o dozvoli tranzita preko teritorije Crne Gore (179 rješenja).

Kontrola izvoza živih životinja i proizvoda životinjskog porijekla

Tokom avgusta izvršen je pregled i izdato je ukupno 96 serifikata za pošiljke životinjskog porijekla i hrane za životinje namjenjenih izvozu i za nekomercijalno kretanje kućnih ljubimaca.

Postupanje po inicijativama

U avgustu mjesecu veterinarskoj inspekciji je podnešeno 8 inicijativa/prijava koje su se u najvećoj mjeri, odnosile na prijavu nepoštovanja propisa o načinu držanja i postupanja sa životinjama kao i postupanja sa nus proizvodima životinjskog porijekla. Po svakoj inicijativi izvršen je pregled, a o preduzetim mjerama i radnjama obaviješteni su podnosioci inicijativa za koje su posjedovani potrebni podaci (mejl, adresa).

FITOSANITARNA INSPEKCIJA

Unutrašnja kontrola

Fitosanitarni inspektori su u avgustu vršili inspeksijski nadzor zdravstvene zaštite bilja, nadzor u objektima za proizvodnju i promet sjemenskog i sadnog materijala poljoprivrednog bilja, u objektima za promet sredstava za ishranu i zaštitu bilja na veliko i malo, kao i upotrebu pesticida i đubriva na poljoprivrednim gazdinstvima upisanim u registar.

Cilj kontrola je provjera stepena ispunjenosti propisanih zahtjeva u skladu sa propisima iz oblasti zdravstvene zaštite bilja, sjemena i sadnog materijala, sredstava za zaštitu i ishranu bilja, bezbjednosti hrane i drugih zakona iz nadležnosti ove inspekcije.

U izvještajnom periodu nastavljene su kontrole u oblasti bezbjednosti hrane odnosno rezidua pesticida i drugih kontaminenata u hrani. Vršena je kontrola zdravstvenog stanja bilja: CTV virusa, *Ralstonia solonace arum.*, *Phytophthora spp.*, *Xylella fastidiosa*, kontrola kvaliteta, sertifikacije i zdravstvenog stanja sjemenskog i sadnog materijala, kontrola propisanih uslova za rasadnike, kontrola objekata za promet pesticida i đubriva u pogledu ispunjenosti propisanih uslova, kontrola registrovanih sredstava za zaštitu i ishranu bilja, kvaliteta sjemena i sadnog materijala u prometu i uslova u objektima za njihovo skladištenje i čuvanje, kao i rezidua pesticida u voću i povrću.

U izvještajnom periodu u unutrašnjoj kontroli izvršeno je ukupno 70 inspeksijskih pregleda.

Broj inspeksijskih pregleda na osnovu:

- zakona o zdravstvenoj zaštiti bilja - 31 pregled;
- zakona o sadnom materijalu - 5 pregleda;
- zakona o sjemenskom materijalu: - 9 pregleda;
- zakona o sredstvima za ishranu bilja - 9 pregleda;
- zakona o sredstvima za zaštitu bilja - 7 pregleda; i
- zakona o bezbjednosti hrane - 9 pregleda.

Tokom navedenih inspeksijskih kontrola fitosanitarnih inspektora uzet je 1 uzorak.

Zbog utvrđenih nepravilnosti inspektori su preduzeli upravne mjere i radnje, u skladu sa principom srazmjernosti, kojima se obezbjeđuje eliminisanje rizika.

U izvještajnom periodu u primorskim opštinama nastavilo se sa sprovođenjem fitosanitarnih mjera po posebnom akcionom planu i kontrolisani su izvještaji o izvršenim hemijskim tretiranjima palmi, a nastavljeno je i sa fitosanitarnom mjerom uništavanja zaraženih palmi.

Apelujemo na sve držaoce bilja čije palme pokazuju simptome napada da bez odlaganja sprovedu mjeru uništavanja palmi!

Kontrola uvoza

Fitosanitarni inspektori su u avgustu vršili kontrolu uvoza hrane biljnog porijekla (voće, povrće, žitarice i ostala hrana biljnog porijekla koja je podvrgnuta jednostavnom procesu prerade mljevenjem, sušenjem i sl.), hrane neživotinjskog porijekla koja podliježe pojačanim službenim kontrolama na mjestima unošenja i hrane za životinje biljnog porijekla, sjemena i sadnog materijala, sredstava za zaštitu i ishranu bilja, kao i bilja, biljnih proizvoda i objekata pod nadzorom sa aspekta zdravstvene zaštite.

Fitosanitarna inspekcija je u avgustu izvršila pregled ukupno 1978 pošiljki (uvoz/izvoz) i to:

- 1410 pošiljki pri uvozu,
- 69 pošiljki u provozu,
- 57 pošiljki za reexport, 425 pošiljki za izvoz i
- 6 ovjera carinskih deklaracija.

Izdato je 7 rješenja o zabrani uvoza pošiljki i 4 rješenja za uništenje pošiljki.

Ukupno je uzeto 302 uzoraka pri uvozu od čega je za 8 uzoraka laboratorijski utvrđeno da ne odgovaraju propisanim zahtjevima.

Laboratorijski je ispitano 21,42% pošiljki iz uvoza.

Nebezbjedne/odbijene pošiljke

Zbog utvrđenih neusaglašenosti sa propisanim zahtjevima:

- **zabranjen je uvoz:** 1 pošiljke paprike u količini od 5.817,00 kg, 1 pošiljke paradajza u količini od 3.017,00 kg, 1 pošiljka pirinča u količini od 24.000,00 kg, 3 pošiljke brašna u količini od 33.700,00 kg i 1 pošiljke šargarepe u količini od 1.500,00kg;
- **uništeno je:** 2 pošiljke banana u količini od 24.872,00 kg, 1 pošiljka šargarepe u količini od 8.000,00kg i 1 pošiljka paleta u količini od 7 kom.

Nebezbjedne uništene/odbijene pošiljke

Br.	Datum	Proizvod	Količina (kg)	Neusaglašenost	Razlog	MDK utvrđena	MDK propisana
1.	01.08.2019.	šargarepa	1.500,00	rezidue pesticida	chlorpyrifos	0,4	0,1
2.	01.08.2019.	šargarepa	8.000,00	rezidue pesticida	chlorpyrifos	0,4	0,1
3.	07.08.2019.	brašno	700,00	kontaminanti	deoksinivalenol	1812	750
4.	08.08.2019.	paprika	5.817,00	rezidue pesticida	methomyl	0,13	0,04
5.	15.08.2019.	drvene palete	7 kom	neoznačeni drveni materijal za pakovanje	štetni organizam	/	/
6.	19.08.2019.	banane	1.814,00	kvalitet	kvalitet	/	/
7.	23.08.2019.	banane	23.058,00	kvalitet	kvalitet	/	/
8.	29.08.2019.	brašno	13.000,00	kontaminanti	deoksinivalenol	950	750
9.	29.08.2019.	paradajz	3.017,00	rezidue pesticida	Chlorfenapyr	0,06	0,02
10.	30.08.2019.	brašno	20.000,00	kontaminanti	deoksinivalenol	1196	750
11.	27.08.2019.	pirinač	24.000,00	štetni organizam	štetni organizam	/	/

Kontrola izvoza

Fitosanitarna inspekcija je pri izvozu izvršila pregled 482 pošiljke i izdala: 425 fitosertifikata za izvoz: merkantilnog krompira, pečuraka (suvi vrganj), ljekovitog bilja: žalfija; rezane drvene građe i hrane za životinje i 57 fitosertifikata za reexport.